



LOUIS STETTNER

KBr Fundación MAPFRE

LOUIS STETTNER

Seu: KBr Fundació MAPFRE Barcelona

Dates: Del 6 de juny al 15 de setembre del 2024

Comissària: Sally Martin Katz

Imatges en alta resolució:

<https://noticias.fundacionmapfre.org/media/2024/05/imagenes-de-prensa-louis-stettner.zip>

Copyright de les imatges: © Louis Stettner Estate

Aquesta exposició forma part de la secció oficial del Festival PhotoESPAÑA

PHotoESPAÑA 2024

Comunicació Fundació MAPFRE

Alejandra Fernández / alejandra@fundacionmapfre.org / +34 690 04 91 12

Imatge de la portada:

Louis Stettner

Tony, «Pepe and Tony, Spanish Fishermen», Ibiza, Spain

[Tony, «Pepe i Tony, pescadors espanyols», Eivissa, Espanya]

1956

Còpia de plata en gelatina

Col·leccions Fundació MAPFRE

© Louis Stettner Estate

EL PROJECTE

Louis Stettner (Nova York, 1922 - París, 2016) es va formar a l'escola novaïorquesa de la Photo League, on va aprendre amb Sid Grossman i va coincidir amb Weegee, que va esdevenir un gran amic seu. A París va conèixer Brassai, que es va convertir en el seu mentor. Tanmateix, i malgrat haver estat plenament immers en el debat entorn de la fotografia històrica durant bona part del segle passat, la seva obra no va ser reconeguda com es mereixia en el seu moment, potser perquè mai no va estar vinculada a un estil concret. L'exposició que avui presenta Fundació MAPFRE vol reparar aquest desconeixement recurrent en cent vuitanta fotografies –la majoria de les quals recentment incorporades a les col·leccions de Fundació MAPFRE– tota la seva trajectòria, acostant així Stettner al gran públic i celebrant-ne l'obra fotogràfica, que tan bé va saber copsar la poesia de la vida quotidiana.

DESTACAT

- A cavall de Nova York i París, sense vincular-se mai del tot amb una d'aquestes ciutats per damunt de l'altra, va romandre arrelat a dos mons en una època en què la majoria dels fotògrafs tan sols es relacionava amb un. En aquest sentit, el seu treball conté elements tant de l'estètica de la fotografia de carrer novaïorquesa com de l'humanisme de la tradició francesa.
- La seva obra inclou un munt de temes diferents, des dels entorns urbans gairebé buits fins a les bullicioses escenes del metro de Nova York, la rutina dels treballadors durant les jornades laborals o els paisatges muntanyosos de les Alpilles, a França, ja en els darrers temps.
- A l'hora de desenvolupar el seu treball, va rebre la influència de múltiples fonts d'inspiració, tant artístiques com literàries (Plató, Karl Max i Walt Whitman, principalment). Això, juntament amb el seu interès per la filosofia i les qüestions polítiques i socials del seu temps, que no hi ha dubte que es van reflectir en la seva obra, fan de l'autor un artista genial i únic.

NOTA BIOGRÀFICA

A Louis Stettner (Nova York, 1922 - París, 2016) li van regalar la primera càmera fotogràfica als tretze anys. Poc després va començar a visitar assíduament el Metropolitan Museum of Art. Allí va tenir l'oportunitat de conèixer la revista *Camera Work*, que el va familiaritzar amb l'obra de fotògrafs com Alfred Stieglitz, Clarence H. White o Paul Strand, els quals li van causar una profunda impressió. Poc després es va introduir en el cercle de Stieglitz, i gràcies a la Photo League va conèixer el treball de Weegee, Sid Grossman, Edward Weston i Lewis Hine.

Als divuit anys es va allistar a l'exèrcit com a fotògraf de guerra, al Pacífic, i en tornar a Nova York va continuar treballant a la Photo League. El 1947 va viatjar a París, on va residir els cinc anys següents i es va encarregar d'organitzar la primera retrospectiva de fotografia francesa a Nova York, a la galeria de la Photo League, celebrada el 1948. Durant aquest procés va conèixer Brassai, a qui va considerar el seu mestre i amb qui va establir una relació que va perdurar al llarg dels anys.

A la dècada del 1950, Stettner va tornar a Nova York, on va començar a treballar per a diverses revistes, com *Life*, *Time*, *Fortune* o *Paris-Match*, i a escriure sobre fotografia, cosa que a partir d'aleshores va fer de manera periòdica. A finals de la dècada del 1960, va començar a impartir classes al Brooklyn College, dependent de la Long Island University. El seu compromís polític, que va mantenir actiu durant tota la seva vida, el va dur a manifestar-se contra la guerra del Vietnam i, en una època en què pocs ho feien, va passar cinc setmanes fent fotografies a la Unió Soviètica.

A principis de la dècada del 1980, va deixar d'ensenyar i d'escriure i es va dedicar a investigar sobre el seu propi treball. El 1990 va tornar a França i va començar a pintar i esculpir. El 2001 va ser nomenat Cavaller de les Arts i les Lletres pel govern francès i en aquest període va iniciar una de les seves sèries en color, «Manhattan Pastoral», que va fer durant els seus estiuueigs a la ciutat de Nova York, com també un projecte amb una càmera de gran format al massís de les Alpilles, a la Provença. L'artista va morir a París el 13 d'octubre del 2016, després del tancament de la seva exposició *Ici ailleurs* al Centre Pompidou.

CLAUS DE L'EXPOSICIÓ

Photo League

La Photo League (1936-1951) va ser un col·lectiu novaiorquès de fotògrafs –hereu de l'Associació de Fotògrafs de Treballadors Alemanys– que es reunia periòdicament per debatre sobre les connexions entre la fotografia i la política, sense arribar mai a adoptar una posició programàtica però teòricament d'esquerres, i per promoure la fotografia com a denúncia social. Stettner hi va conèixer fotògrafs com Sid Grossman i Weegee, i amb tan sols vint-i-dos anys hi va ser contractat, com al professor més jove de l'associació.

Fotògraf escriptor

A les dècades del 1950 i del 1960 hi havia una certa desconfiança envers els fotògrafs que escrivien, potser perquè semblava que eren a mig camí entre totes dues disciplines. Stettner es va dedicar sempre a la fotografia a l'escriptura alhora, i va escriure no tan sols sobre ell mateix, sinó també sobre molts dels seus col·legues i amics artistes, tant els que li agradaven com els que no. Els seus textos eren una mica com les seves fotografies: abruptes, espontanis i impetuosos. A la dècada del 1970, va començar a publicar una columna mensual a la revista *Camera 35*, dependent de la Photo League, titulada primer «Speaking Out» [Parlant clar] i després «A Humanist View» [Una visió humanista]. Tot i que va escriure amb profusió, no va ser fins al 1979, ja de manera una mica tardana, que va publicar una de les seves sèries al llibre *Sur le tas*, que recull imatges d'homes i dones treballant.

Walt Whitman

Una de les figures que més van influir en l'obra de Stettner va ser Walt Whitman, amb qui va compartir la creença que era possible trobar la bellesa del món en les coses quotidianes i comunes. *Fulles d'herba* va esdevenir pràcticament la seva Bíblia, i sempre en duia un exemplar al damunt. En paraules de Stettner mateix: «La fe de Whitman en els seus semblants, la seva comprensió del cicle complet de la vida i la mort i la seva cosmovisió m'han estat encomanadisses. [...] celebra els homes i les dones i no té por, que és potser una de les raons per les quals mai no he deixat de fotografiar als carrers, pertot on hi hagi éssers humans».

Treballadors i obrers

El compromís social i la preocupació pels més desfavorits van dur Stettner a fotografiar sovint treballadors i obrers amb l'ànim de presentar-los com a individus autèntics i dignes, al marge de la precarietat de les seves condicions laborals. En les seves pròpies paraules: «Enmig del soroll, la brutícia, els fums i el risc d'accidents, em semblaven persones molt sensibles, d'una humanitat innata i amb una meravellosa capacitat d'organització i de percepció de la realitat immediata. Sempre em van fer sentir benvingut i còmode [...] la meua estada a les fàbriques va ser una de les experiències més significatives de la meua vida». Els treballadors de Stettner són forts i orgullosos, sovint estan absorts en els seus pensaments i dominen la imatge en la qual apareixen; transcendeixen l'entorn laboral i es mostren com a individus autònoms que es neguen a deixar-se abatre pel treball dur.

L'EXPOSICIÓ

Aquesta exposició constitueix la retrospectiva més gran que mai s'ha organitzat del fotògraf nord-americà Louis Stettner (1922-2016) i és, a més, la primera vegada que la seva obra es presenta a Espanya. Estructurada de manera cronològica, està formada per més de cent vuitanta fotografies que recorren tota la seva trajectòria, i inclou algunes imatges inèdites, com també part de la seva obra en color, gairebé desconeguda fins ara. Bona part de les obres que es presenten pertanyen a les col·leccions de Fundació MAPFRE.

L'experiència de Stettner com a fotògraf durant la Segona Guerra Mundial va condicionar intensament la seva concepció de la vida, sempre present en la seva fotografia: una ferma confiança en l'ésser humà. Influït també per les seves lectures literàries i filosòfiques (Plató, Karl Marx i Walt Whitman, principalment) i per la seva relació, per mitjà de la Photo League, amb fotògrafs com Sid Grossman o Weegee, que li van transmetre la importància de la fotografia com a eina de canvi social, l'obra de Stettner ens ofereix, tot plegat, una vibrant celebració de la vida, de la valentia de l'home per afrontar amb plenitud les adversitats i les bondats de l'existència.

Amb aquesta visió general com a fil conductor, l'obra d'aquest autor comprèn multitud de temes, des d'entorns urbans gairebé buits fins a bullicioses escenes del metro de Nova York, la rutina dels treballadors durant la jornada laboral o els paisatges muntanyencs del massís francès de les Alpilles, ja en la darrera època. Al llarg de la seva trajectòria, Stettner va tornar sovint a molts d'aquests temes, especialment els relacionats amb el seu compromís social i la seva preocupació pels més desfavorits.

LA NOVA YORK DELS PRIMERS ANYS, 1936-1946, I EL PARÍS DE POSTGUERRA, 1947-1952

Louis Stettner va començar a fotografiar quan era adolescent. Algunes de les seves primeres fotografies mostren individus xerrant o comprant en una cafeteria als carrers de Nova York. El 1946, acabada la guerra, va fer una sèrie sobre el metro en la qual va fotografiar persones en la seva rutina quotidiana, anant o tornant de la feina després de la jornada. L'artista feia veure que ajustava la seva Rolleiflex, quan, en realitat, estava fent fotografies.

El juliol del 1947, es va traslladar a París amb la intenció de fer un curs de cinema durant unes setmanes, però l'estada es va prolongar cinc anys. L'obra d'aquest període està marcada per imatges fetes sovint de matinada, d'una capital buida que mira d'alliberar-se de la recent ocupació nazi. Aquestes fotografies, fetes amb una càmera de gran format, transmeten una malenconia molt allunyada del París bulliciós que en aquells dies oferien fotògrafs com Robert Doisneau, per exemple. Durant aquesta època, Stettner es va relacionar amb Brassai, amb qui iniciaria una gran amistat, i va quedar impactat per l'obra d'Henri Cartier-Bresson. Sobre tots dos va escriure a la revista *Camera 35*, on tenia una columna mensual que li servia per expressar les seves idees sobre els principals problemes socials, polítics i artístics del moment, com també per establir un lligam entre l'escena cultural europea i la nord-americana.



Louis Stettner
Woman Holding Newspaper, New York [Dona amb un diari a les mans, Nova York], 1946
Còpia de plata en gelatina
Col·leccions Fundació MAPFRE
© Louis Stettner Estate

PER TERRA O PER MAR: ESPANYA, EUROPA I ELS ESTATS UNITS, 1949-1969

A banda de la vida urbana, Stettner es va sentir sovint atret pels entorns naturals i les persones que hi habitaven. En els seus viatges per Europa, va retratar famílies descansant a la platja, infants jugant a les places o persones passejant sota el sol pels carrers de Màlaga i Torremolinos. A més, el 1956 va acompanyar dos dies els pescadors eivissencs Pepe i Tony durant la seva jornada diària de pesca. Aquestes imatges presenten uns enquadraments que fragmenten els cossos dels pescadors, de manera que accentuen la sensació de proximitat del fotògraf amb els retratats dins la petita embarcació. Els individus apareixen concentrats en un sol gest o acció, la qual cosa ofereix com a resultat una celebració de la seva força i vitalitat. Quan l'artista retrata aquesta mena d'activitats, sempre en destaca la dignitat humana, a la qual cosa contribueix aquest tipus d'enquadrament ajustat, que també emprà en els seus imatges de treballadors llaurant la terra o en les imatges del medi urbà. L'afecció de Stettner pels obrers i el seu desig de presentar-los com a individus autèntics impregnen les seves fotografies, que van sorgir de la seva experiència observant les persones treballant, al marge de la precarietat de les seves condicions laborals.



Louis Stettner
Train Station Near Málaga, Spain [Estació de tren a prop de Màlaga, Espanya]
1951
Còpia de plata en gelatina
Col·leccions Fundación MAPFRE
© Louis Stettner Estate

LA NOVA YORK DE POSTGUERRA, 1952-1969

A la dècada del 1950, Stettner va tornar a Nova York des de París i va fotografiar la ciutat i d'altres zones de l'estat. En la sèrie sobre Penn Station (1958), va retratar els viatgers dels trens, però aquesta vegada des de l'exterior dels vagons, a diferència de la sèrie del metro del 1946, en què ho va fer des de l'interior. L'artista capta moments privats i tranquils de recolliment i solitud en l'entorn públic de l'estació i els vagons del tren. En aquestes imatges mostra la seva capacitat per centrar-se en els individus i reflectir-ne la personalitat i les emocions. Stettner sempre es va esforçar molt per, tal com ell mateix va escriure, «revelar el que no es veu fàcilment, captar el més significatiu, enriquir la nostra percepció de la vida» per mitjà de les seves fotografies. D'aquí ve probablement el seu afany de retratar persones fent diferents tasques, però en solitud, en l'entorn urbà: un home recolzat en un fanal que sembla mirar l'objectiu de la càmera, una nena corrent per una vorera o un home passejant tot sol en la penombra del capvespre. Per dur a terme la sèrie «Nancy, la generació Beat», l'artista va acompanyar durant cinc dies Nancy, una *beatnik* de Greenwich Village, que representava una font d'energia nova que suposava tot un canvi cultural a la Nova York de finals del 1950.



Louis Stettner
*Commuters, Evening Train, Penn Station,
New York* [Tornant de la feina en el tren
de la tarda, Penn Station, Nova York]
1958
Còpia de plata en gelatina
Col·leccions Fundació MAPFRE
© Louis Stettner Estate

LA DÈCADA DEL 1970

De tendència marxista i compromès amb el proletariat des de ben jove, a la dècada del 1970 Stettner va intensificar l'activisme polític. Es va oposar a la guerra del Vietnam i va donar suport al moviment de les Panteres Negres. Durant aquests anys va visitar diverses fàbriques en diferents llocs del món –Estats Units, França, Anglaterra i la Unió Soviètica– per fotografiar-hi els treballadors. Són imatges en les quals celebra novament la humanitat i dignifica aquestes persones que habitualment passen desapercebudes. No pretén glorificar-les, i tampoc no se centra en la màquina que les acompanya. Empra la càmera de tal manera que retalla cada personatge per extreure'l de l'entorn industrial, tal com també fa en les fotografies de les manifestacions de protesta contra la guerra, però sempre deixa clar el context en què es mouen.



Louis Stettner
Aluminium Foundry, Soviet Union [Foneria
d'alumini, Unió Soviètica]
1975
Còpia de plata en gelatina
Col·leccions Fundación MAPFRE
© Louis Stettner Estate

Stettner se sentia profundament atret per la bellesa del paisatge urbà i la força vital dels seus habitants. Així ho demostra en les seves fotografies de ciutadans comuns: parelles que xerren mentre esperen el metro, dones que prenen el sol en una mena d'esplanada mentre els cotxes passen per sota, o una mare amb el fill en un autobús.

DE LA DÈCADA DEL 1980 AL NOU MIL·LENNI

Una de les peculiaritats de Stettner és la influència que tant en la vida com en l'obra va tenir la literatura, especialment *Fulles d'herba*, de Walt Whitman, que llegia des dels dotze anys. Amb el literat compartia l'humanisme i la creença que és possible trobar la bellesa en el que és quotidià i comú. Malgrat que va viure a París gran part de la seva vida, l'artista era un devot de la seva ciutat natal, Nova York, on tornava periòdicament. Un dels barris que més l'atreïen era el Bowery, per on caminava sovint i on va començar a retratar les persones sense llar a la dècada del 1980. Moltes de les seves fotografies d'aquesta època i les que va fer a la dècada del 1990, no tan sols les de Nova York, sinó també les de París, es caracteritzen compositivament pels reflexos, les ombres i els enquadraments descentrats mentre l'artista cerca celebrar la vida de la ciutat en tots els seus aspectes. L'obra de Stettner es pot entendre tant en termes poètics com fotogràfics, una oda a la humanitat que reflecteix la profunda empatia i generositat de l'autor.



Louis Stettner
Self-Portrait, Santiago de Chile [Autoretrat, Santiago de Xile]
2000-2001
Còpia de plata en gelatina
Gentilesa de l'Arxiu Louis Stettner, París
© Louis Stettner Estate

EL COLOR DE NOVA YORK: LA DÈCADA DEL 2000

A la dècada del 1990, alhora que continuava amb el seu treball en blanc i negre, Stettner va començar a experimentar amb la fotografia en color, tant a Nova York com a París, on es va establir definitivament fins que va morir. El seu ús del color capta la sobrecàrrega sensorial de les escenes, i la sensació de caos és evocada mitjançant l'ús freqüent d'una composició descentrada. En molts aspectes, Stettner va recuperar les mateixes estratègies compositives que ja havia emprat en sèries anteriors. Va fotografiar treballadors i gent corrent, i els seus personatges solitaris, en particular, evocuen la solitud i l'alienació de la vida a la ciutat.

LES ALPILLES, FRANÇA, 2013-2016

Un dels darrers projectes de Stettner va consistir a fotografiar, de nou, un espai natural, i és així que, entre el 2013 i el 2016, va viatjar un total de tretze vegades a les Alpilles, a la Provença, equipat amb una càmera de gran format. Per a l'artista es tractava de «un lloc màgic», singularment fotogènic per la seva combinació de llums i ombres. Com ell mateix va declarar, no hi ha «cap altre lloc on la natura expressi millor la seva imaginació». D'entre tota la resta d'escenaris naturals que va fotografiar, tan sols en les imatges de les Alpilles va aconseguir el que va anomenar la «humanització del paisatge». Aquestes fotografies mostren de manera exemplar la força dels arbres que fan contorsions i es cargolen per resistir al vent, com també els espais íntims dins del bosc. Als noranta anys, quan ja no podia recórrer la ciutat amb la càmera, Stettner va viatjar amb la seva família a aquestes muntanyes durant l'estiu i va captar el món natural en tota la seva bellesa i esplendor, qualitats que reflecteixen el seu estat d'ànim i les seves reflexions filosòfiques al final de la seva vida.

CATÀLEG

La publicació que acompanya l'exposició ofereix imatges de totes les obres exposades. A més, inclou textos de la comissària de l'exposició, Sally Martin Katz, conservadora de fotografia dels Fine Arts Museumsm of San Francisco (de Young i Legion of Honor), de David Company, escriptor, comissari i professor, i dels professors i escriptors Karl Orend i James Iffland. El catàleg es completa amb una selecció d'articles del mateix Louis Stettner que van ser publicats a la revista nord-americana *Camera 35*.

CONFERÈNCIA

Coincidint amb la presentació de l'exposició *Louis Stettner*, KBr Fundació MAPFRE presenta una conversa entre Sally Martin Katz (comissària de l'exposició) i Janet Stettner (vídua de l'artista). Aquest diàleg tindrà lloc a l'auditori del KBr el dia 5 de juny, a les 19.00 h, i ens permetrà conèixer més a fons el treball del fotògraf.

«Louis Stettner» (Sally Katz i Janet Stettner)

Lloc: KBr Fundació MAPFRE (Barcelona)

Format: presencial i en línia

Data: 5 de juny del 2024

Hora: 19.00 h